

FORMULARZ KWERENDY INSTYTUCJI MUZEALNYCH

Projekt „Muzea w polskiej kulturze pamięci (do 1918 r.): wczesne instytucje muzealne wobec muzeologii cyfrowej”

finansowany ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego
w Ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki 2015.

INFORMACJE OGÓLNE:

Tytuł/pełna nazwa:

Kolekcja Adolfa Cichowskiego

Zmiany w nazwach:

-

Opis instytucji/skrócony (wg wzoru: typ instytucji, charakter zbiorów):

Kolekcja prywatna Adolfa Cichowskiego została stworzona w latach 1833-1858, w czasie jego pobytu na emigracji, początkowo w Dreźnie, następnie w Paryżu. Obejmowała ona wyłącznie polonica: zbiory pamiątek narodowych, malarstwa (portrety), grafiki, map, broni, ceramiki. Jej uzupełnieniem była biblioteka. Kolekcja udostępniana była nieregularnie. Zbiory zostały sprzedane po śmierci kolekcjonera na aukcjach w Hotel Drouot w Paryżu.

Daty działalności / zakres czasowy:

1833-1858

Dostępność

Typ relacji instytucji wobec pamięci

Rodzaj pamięci

Obszar pamięci/ nośnik pamięci/ rodzaj zbiorów

DANE INSTYTUCJI :

	OBECNIE	DAWNIEJ
ADRES / SIEDZIBA DANE ADMINISTRACYJNE – województwo/powiat/gmina/ulica/ nr działki, zmiany siedzib (daty); REGION HISTORYCZNY		
DANE KONTAKTOWE TELEFON / EMAIL/ WWW		
GODZINY OTWARCIA		
DYREKTORZY		

ZARZĄDCA		
Budynek muzealny (przekształcenia/nowo wybudowany/zaadoptowany)		

INFORMACJE HISTORYCZNE:

Typ instytucji (muzeum publiczne, zbiory muzealne instytucji lub organizacji (biblioteka, towarzystwo naukowe, kolekcja prywatna)

Kolekcja prywatna

Zakres terytorialny

Paryż; oddziaływanie: polskie środowiska emigracyjne (Francja, Anglia, Niemcy, Włochy), ziemie polskie

Historia instytucji (szczegółowa)

Adolf Cichowski, polityk, kolekcjoner i oficer armii Księstwa Warszawskiego emigrował z kraju w 1831 r. po zajęciu Warszawy przez Rosjan. Gromadzenie poloników rozpoczął ok. 1833 r. podczas pobytu w Dreźnie. Od 1835 r. mieszkał i pracował w Paryżu, nawiązując kontakt ze środowiskiem politycznym Czarotoryskich (Hotelu Lambert), prowadził ożywioną korespondencję Polakami w kraju i zagranicą, co pomogło mu w pozyskiwaniu okazów do kolekcji. Cichowski wyszukiwał je i nabywał je osobiście lub za pośrednictwem korespondentów w całej Europie. W 1852 r. kolekcja ta została opisana przez ks. Walerego Kalinkę, który w 1853 r. pracował nad katalogiem zbiorów. Po śmierci kolekcjonera kolekcja została sprzedana na aukcjach w Hotel Drouot w Paryżu w 1858 r. i w 1859 r., w sporej części nabyta została do zbiorów Czarotoryskich w Paryżu, przeniesionej następnie do Krakowa. Część kolekcji przeszła w ręce córki zbieracza.

Darczyńcy/Sprzedawcy (imiona i nazwiska, charakterystyka przekazanych darów/sprzedanych eksponatów; data)

korespondenci i pośrednicy Cichowskiego (MNW, Dział dokumentacji, Zbiory gołuchowskie, Korespondencja Adolfa Cichowskiego 1832-1858, t. 1-6): Joachim Lelewel (Bruksela), Adam Czarotoryski (Paryż), Antoni Oleszczyński (Paryż), Władysław Oleszczyński (Paryż), Bonaweturas Niemojowski (Paryż), Ambroży Grabowski, Gwalbert Pawlikowski (Medyka), Ludwik Plater (Paryż), Ferdynand Dienheim-Chotomski (Paryż), Maciej Wodziński (Drezno), Konstancja Wodzińska (Drezno), Franciszek Salezy Gawroński (Kraków), Teofil Żebrowski (Kraków), Józef Feliks Zieliński, Charles de Montalembert, Ludwik Norblin (Paryż), Emil Norblin (Paryż), Sebastian Norblin (Paryż), Kajetan Kielisiński (Kórnik), Eustachy Januszkiewicz (Paryż), Krystian Lach Szyrma (Londyn), Z. B. Breisig (Gdańsk), Adam Wileński (Clermont Fernand), Karol Sienkiewicz (Londyn), Celiński (Ajaccio), Brodzki (Valence), Klementyna z Tańskich Hoffmanowa (Paryż), Fryderyk Chopin (Paryż), Charles de Montalembert (Paryż), Henryk Dmochowski, Feliks Bliźniński (Troyes), Meier (Kraków), Delfina z Komarów Potocka (Paryż), Miodoński (lekarz (Marsylia), Antoni Brodowski, Izabela Sanguszko, Krystyn Ostrowski (Paryż), Anna Sapieżyna (Paryż Hotel Lambert), ks. Jełowicki (Paryż), Lucjan Siemieński (Kraków, Bruksela), Jastrzębski (Genewa), Aleksander Lesser (Warszawa), Detkens (Londyn), J. Liffner (Poznań), Aleksander Stryjeński (Berno), Leon Kapliński (Paryż), Józef Bem (Paryż), Albert Grzymała (Genewa), Aleksander Ludwik Molinari (Paryż), ks. Maliszewski (Strasburg), Franciszek Ksawery Pudłowski (Warszawa), Franciszek Trzciniński (Melun),

Zbiory (zasoby – też ilościowo, historia, charakterystyka)

Polonika: osobliwości i pamiątki narodowe ("przywołujące na pamięć niemal wszystkie ostatnich czasów wypadki") ok. 1000 obiektów: m.in. broń, odznaczenia i różnorodne przedmioty pozostałe po wielkich postaciach zaopatrzone w certyfikaty: laski, fajki, tabakiery, naczynia, nożyki, książki, medaliki; broń; malarstwo (głównie polskie portrety); miniatury; ceramika; szkła witrażowe; statuetki; grafika: mapy, ryciny (ok. 30 000: prace polskich artystów lub ikonograficznie związane z Polską), rysunki polskich twórców (ok. 300).

W. Kalinka (1856, 6-7): Zbiór P. Cichowskiego dzieli się na wiele gałęzi. Oprócz rycin, do których należą sztuchy (a tych jest kilkanaście oddziałów), litografie i drzeworyty, są ręczne rysunki i akwarele, są obrazy historyczne i portrety olejne, miniatury, emalie, dagerotypy. Są książki, książki z polskimi rycinami, książki z bibliotek królów polskich, książki rzadkie zagraniczne o Polsce traktujące. Jest wiele manuskryptów i osobny zbiór autografów. Są popiersia i statuetki polskie, medaliony i medale, różnego rodzaju szkła dawne polskie, rozmaite sprzęty z XVI, XVII i dawniejszych nawet wieków; są rozmaite narzędzia będące niegdyś własnością słynnych w dziejach

naszych mężów. Zbiór relikwii polskich składa się z włosów, szat i innych szczątków z trumien królów polskich, wojowników i innych mężów zasłużonych. Emigracja polska znalazła tutaj dla siebie miejsce, a różne jej epizody i obrazy zewnętrznego i wewnętrznego życia mają swoich reprezentantów w odpowiednich zabytkach.

Organizacje działające przy muzeum (krótka charakterystyka, najważniejsze postaci, historia, datowanie)

Adolf Cichowski był członkiem i aktywnym działaczem Towarzystwa Literackiego w Paryżu, Towarzystwa Politechnicznego

Strategia pozyskiwania zbiorów

Zakupy, darowizny, poszukiwania w całej Europie („W Paryżu znalazł P. Cichowski bogate źródła do swoich zbiorów, lecz nie przestając na antykwariuszach paryzkich, szukał pamiątek polskich wszędzie, gdzie mógł znaleźć rzetelnego pełnomocnika”, W. Kalinka 1856, 5).

Ekspedycje naukowe organizowane przez muzeum

Rozległe kontakty wśród polskich środowisk emigracyjnych w całej Europie

WYSTAWY I DZIAŁALNOŚĆ POPULARYZATORSKA:

Wystawy stałe

-

Wystawy czasowe

-

Katalogi zbiorów i wystaw

Walerian Kalinka pracował w 1853 nad katalogiem zbiorów (lokalizacja nieznana); katalogi aukcji: Lugt 24089, 24131, 24250, 24306, 24674

ŹRÓDŁA:

Publikacje wydawane przez instytucję

-

Bibliografia

W. Kalinka, *Zbiory starożytności polskich w Paryżu*, "Przegląd Poznański" 1852, 15, s. 1-50; [W. Kalinka] *Zbiory starożytności polskich w Paryżu* [Adolfa Cichowskiego], Paryż 1856; Cz. Chowaniec, *Kolekcjonerzy na emigracji*, „Syrena” 1955; T. Jakimowicz, *Tomasz Zieliński kolekcjoner i mecenas*, Ossolineum 1973, s. 88-92; T. F. de Rosset, *Polskie kolekcje i zbiory artystyczne we Francji w latach 1795-1919. Między "skarbnicą narodową" a galerią sztuki*, Toruń 2005, s. 28-32, 180-182, 201-203, 310

Archiwa / zespoły archiwalne / źródła / inwentarze

Biblioteka Czartoryskich, Kraków, Rachunki zakupu zbiorów Adolfa Cichowskiego, rkps Ew. 1370g; Korespondencja Adolfa Cichowskiego 1832-1854, rkps Ew. 1548; Muzeum Narodowe w Warszawie, Dział dokumentacji, Zbiory gołuchowskie, Korespondencja Adolfa Cichowskiego 1832-1858, t. 1-6

Ciekawe cytaty

W. Kalinka (1856, 5): Strata żony i klęski prywatne podały mu myśl szukania pociechy w miłości dawnych zabytków Polski. W nich on znajdował obraz i wspomnienie tego, czemu całe swe życie poświęcał; w nich znalazł sposób służenia krajowi uchowując od zagłady świadków jego chwały; w nich znajdował materiały do historii naszego życia wewnętrznego, sztuk pięknych, i spodziewał się utworzyć szkołę, z którejby nasi malarze historyczni pomoc i naukę czerpali. Ograniczał się na rzeczach polskich, mniej dbając o liczbę pomników, jak o wartość historyczną, artystyczność lub inną osobliwość.

W. Kalinka (1856, 6): I nie dość na tém, że tyle ważnych rzeczy zebrał, ale wolen od wszelkiej manii zbierackiej, każdemu wstęp otwiera, i jeśli widzi, że zamiar jest pożyteczny, wszystkiego z chęcią udziela dla nauki. Zbiór jego jest szkołą polskich malarzy i sztyncarzy w Paryżu...

W. Kalinka (1856, 42-43): Muzeum P. Cichowskiego, oprócz wielu innych, ma i tę zasługę, że wskazuje zbieraczom krajowym drogę, którą mają rozszerzać i urozmaicać swe kolekcje. Dla prawdziwego miłośnika starożytności nic nie jest obojętnym, cokolwiek, jaki bądź szczegół z życia przeszłości wywołać zdoła, co nas wtajemnicza w wewnętrzne obrazy dawnego społeczeństwa, co zdolne jest przyczynić się do kompletu tych wszystkich kamyczków, z których ludzie powołani mozaikę dziejową układają. Jeśli do oceniania zbiorów potrzeba wiadomości historycznych, to nawzajem im więcej ich kto zgromadził, tym się uczy z przeglądania zbiorów. Jeden rzut oka na obraz lub pamiątkę lepiej nas często oświeci, niż mozolne odczytywanie opisów [...] Można przyjąć za powszechną regułę, że im więcej jest życia w narodach, tym one bardziej koło przeszłości swojej krzątają się, tym szerej i głębiej szukają w niej podstawy do dalszego budowania. Tylko narody których dnie policzone, tylko organizacje społeczne, dla których nie ma jutra, zrywają z tradycjami historycznymi [...] Zbieracze polscy, wśród dzisiejszych pierwocin naszej archeologii, ograniczali się dotąd na książkach i manuskryptach, rycinach i obrazach, a co najwięcej, broni. P. Cichowski rzucony po za kraj, chciał pod każdym względem wyczerpać to pole, na którym go przeznaczenie postawiło. Szukał pamiątek po dawnych bohaterach, zabytków dawnych bibliotek, gromadził autografy, skupował różne narzędzia kredensowe lub podręcznego użytku; i w ten sposób między innymi początek najtrudniejszego i najkosztowniejszego ze wszystkich zbioru starych szkielec.

W. Kalinka (1856, 52): Ci którzy odwiedzali nieodżałowanego gromadziela szacownych dla nas zabytków, pamiętają ów pokój, w którym ściany, drzwi, okna, posadzka, sufit były tak obciążone tysiącem rozmaitych, a z dziwnym smakiem i przemyśleniem nastawianych, nakładzionych, nazawieszanych przedmiotów, że zdawało się iż lada moment samemu mieszkańcowi zabraknie miejsca. Gość olśniony blaskiem tak powabnie, a tłumnie wzrok jego uderzających szczegółów, skoro zajrzał wewnątrz alkówki, równie jak sam pokój zapełnionej wiązkami zbroi, tarczami, obrazami, i Bóg wie nie czem, musiał na chwilę odwrócić ciekawość od innych rzeczy, a zastanowił się nad łóżkiem, żeby zdać sobie sprawę jakim sposobem gospodarz wślizga się pod swoją futerkową kołdrę, która także była pamiątką historyczną, sięgającą podobno króla Stanisława Leszczyńskiego. W tym pokoju, cienie kątowych gabinecików i szaf ukrytych pod obiciem, ogarniały od wielu lat zamknięte i prawie niedostępne składy. Jeżeli czasem zdarzało się właścicielowi dogrzebać się do nich, znajdował tam rzeczy zupełnie zapomniane, miewał radość niespodziewanych odkryć. Wzgląd na oszczędność środków pomnażania zbioru, niedozwalał pomyśleć o lokalu obszerniejszym; ciasnota stawała na zawadzie przedsięwzięciom katalogowania i stosownego układu: tak pozostawało wszystko z roku na rok do lepszego czasu.

Zasoby ikonograficzne (opis, lokalizacja)

Lewicki, Jan Nepomucen (1795-1871), Zbiór starożytności polskich w Paryżu, Adolfa Cichowskiego, ok. 1850, akwaforta 36,5/27,5 (m.in. Biblioteka Polska w Paryżu, Biblioteka Narodowa w Warszawie, sygn.: G.83/Sz.6); Władysław Oleszczyński, Medalion płaskorzeźbiarski z portretem Adolfa Cichowskiego, nagrobek (Perre-Lachaise, Paryż); Antoi Oleszczyński, Ekslibris Adolfa Cichowskiego (Biblioteka Polska w Paryżu)

UWAGI:

--

OPRACOWANIE:

Autor opracowania:

Tomasz F. de ROSSET

Data sporządzenia karty:

11.09.2016

Wyjazdy studyjne w celu wykonania karty, daty:

--

METADANE* (wypełnia redaktor portalu)

TYTUŁ (Miejscowość-nazwa instytucji)	
LOKALIZACJA GPS	
KLASYFIKACJE	

DATA UTWORZENIA	
AUTOR WPISU/REDAKTOR/KOREKTOR	
RELACJE	
TAGI	
SYGNATURA	
PRAWA	